

POHRANICE

POGRÁNY
A zoboraljai falu

HONISMERETI KISKÖNYVTÁR

A CÍMLAPON: A római kat. templom szentélye
A HÁTLAGON: A Szűz Mária kápolna

Ez a csaknem 1200 lakosú község Nyitrától 9 kilométernyire északkeletre, a zsitvai lösz-dombvidék északnyugati részén fekszik. A mai napig megőrizte mezőgazdasági jellegét. Azonban a kerületi székhely, Nyitra közelsége, a természeti adottságok, a jó borok és az ásványi anyagokban gazdag hőforrás elősegíthetik a község további, üdülőközponttá történő fejlődését.

A KÖZSÉG TÖRTÉNETÉBŐL

A község határában már az őskorban, az eneolit időszakában letelepedett az ember, amit a régészek által itt feltárt badeni kultúrára utaló település bizonyít. További feltárt települések a kárpáti halomsíros kultúra telephelye a középbronzkorból, valamint telephely a korai bronzkorból. Érdekes, hogy az ember tartózkodása a község határában a későbbiek folyamán nem bizonyított, bár nagy a valószínűsége, s a régészek idővel nyilván rá is találnak a tartózkodás bizonyítékaira.

A község határa eredetileg királyi szőlőtermelő birtok, melyből az egyházak adományokat kaptak. Szent István király uralkodása idején különféle nemzetségekkel együtt a zabori apátság birtokolt itt földeket; erről a Kálmán király 1113-ból származó újabb határleírásában történik említés. Ezen okirat szerint I. Géza király 1075-ben bizonyos birtokokat ajándékozott a szentbenedeki apátságnak (6 eke földet, 15 szolga házát és 16 szőlőföldet). A község itt Pagran név alatt szerepel. Az apátság e birtokait 1209-ben a pápa erősítette meg. Az „orosz” László birtokában lévő szőlőföldeket László halála után II. Endre király az esztergomi érseknek ajándékozta; 1232-ben Róbert érsektől elkobozta és az egyháznak adta, de még ugyanabban az évben vissza

A község központja a termálvízű kis tóval és a nyilvános kórházzal (1910)

A római katolikus templom

is kapta őket. A tatárjárás előtti összeírások szerint több mint 40 szerviense (az uralkodó osztálynak a király szolgálatára kötelezett tagja) élt itt és szőlőföldek voltak. 1271-ben a Berencsi nemzetségbeli nemesek lemondtak alsógerencséri birtokukról, melyet János fiától kaptak. 1287-ben Debes fia, János lemondott pogrányi szőlőföldjeiről és szervienseiről Kőrösi Renold testvérének, Gerold (Gerult) fiának, Geroldnak a javára, ami 1300-ban volt írásba foglalva. 1318-ban a nyitrai káptalan panaszt tett, hogy az itteni jobbágyságot el-

hurcolták Csák Máté emberei. Tehát itt is rabolták Csák Máté katonái az egyházi birtokokat. 1322-ben Ádám fia, Smaragd comes (várispán) Kispogrányt szőlőföldjeivel együtt a nyitrai káptalannak ajándékozta, melynek itt 1326-ban 5 szőlőföldje és 5 vincellére volt. Ebben az időben itt önálló bencés apátságnak kellett lennie, amely azonban mindig a zabori apátság alá tartozott. A község egy része a gýmesi váruradalom tulajdonában volt. 1479-ben az esztergomi érseknek, Esztei Hippolitnak voltak itt birtokai, 1496-ban a nyitrai püspök meg akarta szerezni az itteni dézsmát a nyitrai káptalan számára. 1521-ben a bencés apát az itteni birtokokat bérbe adta a nyitrai püspökségnek. Ugyanakkor itt találkozhatunk az esztergomi érsekség prediális nemeseivel. 1533-ban az érseken kívül birtokai voltak itt a nyitrai püspökségnek és káptalannak, a szentbenedeki apátságnak, a Forgách nemzetségnek, s kisebb birtokrészek egyes nemesek tulajdonában is voltak. 1549-ben az esztergomi érsekségnek 8 adóztatható portája volt a községben, a nyitrai püspökségnek 2 és különféle nemeseknek 10. 1563-ban az érsek szétosztotta Nagy Farkas pogrányi birtokait, mivel az átállt a törökökhöz. 1576-ban a község a törökök adófizetője lett, akiknek a portyázásai ugyanúgy tizedelték az itteni lakosságot, mint a török elleni hadseregbe történő verbuválás. A község az esztergomi szandzsákba (török közigazgatási területbe) tartozott. A zsitvatoroki béke megkötése viszonylagos nyugalmat jelentett, de a törökök ebben az időben is gyakran jártak ide rabolni, rabszolgákat vittek magukkal Esztergomba. Az érsekségnek, a nyitrai püspökségnek és a Forgáchoknak viszont továbbra is voltak itt birtokai. 1644-ben a törökök a községet földig lerombolták, lakóit pedig rabszolgaként elhurcolták vagy megölték. Érsekújvár erődjének törökök

általi bevétele után 1663 szeptemberében a község az érsekújvári török kormányzóság (vilajet) és a nyitrai török helytartóság (náhiye) része lett. Pográny és Kispográny (amely tanya volt) az adókat a budai basának, Zeámet Redzsebnak szolgáltatták be, vagyis tulajdonképpen hozzá tartoztak. Mivel az adóösszeíráskor itt 81 háztartást jegyeztek fel, elmondhatjuk, hogy Pográny a szörnyű megrázkódtatásokból aránylag gyorsan magához tért.

A törökök kiűzése után a helyi lakosság sorsa alig változott, az adókat másoknak fizette, II. Rákóczi Ferenc Habsburg-ellenes szabadságharca inkább rontott a helyzetén. Az 1703-1708-as években a nyitrai vár a labancok székhelye volt, akik kitéréseik alkalmával nem kerültek el Pogrányt sem, s ugyanígy tettek az Érsekújvárból székely kurucok is. 1715-ben a községnek termő szőlőföldjei voltak, melyek a török háború idején sem pusztultak el, s 27 háztartása, tehát a törökök általi adóösszeírással összehasonlítva a lakosság száma csökkent. Ezt a helyzetet a nemesek a 18. század első felében betelepítésekkel oldották meg. A község birtokosa továbbra is az esztergomi érsekség, a nyitrai püspökség és a nyitrai káptalan volt. Sőt, némely okirat szerint Pográny az esztergomi érsek prediális nemesének verebéli nemesi széke alá tartozott. 1752-ben itt csak egy prediális nemes lakott. Egy 1767. május 25-én kelt levél tanúsága szerint a község egy része még mindig a verebéli nemesi széke alá tartozott, tehát az esztergomi érsekség része volt. 1787-ben a községben 120 ház és 920 lakos, 1828-ban 112 ház és 789 lakos volt összeírva. Az itteni lakosság mezőgazdasággal és kosárfonással foglalkozott, jelentős volt továbbra is a pogrányi szőlőtermesztés. Az akkori időszakban Pogrányt is elérte a pestisjárvány, amely megtizedelte a lakosságot. Az 1848/49-es magyar szabadságharc, a szabadság és egyenlőség gondolata a pogrányiak között is nagy visszhangot váltott ki. Megszüntették a jobbágyságot, de a szabadságharc leverése után az egyszerű ember élete lényegében nem változott. Látástól vakulásig gürölnie kellett. Fényes Elek 1851-ben így írja le a községet: „Pográny, magyar falu Nyitra vármegyében, észak keletre 1 1/4 mérföldnyire. 786 kath., 7 zsidó lak. Kat. paroch. templommal; van szép erdeje; szőlőhegye; jó rétjei, vizimalma. F. u. a primás, esztergomi és

Az Auyeszkyek kúriája

*A Jánoky-kastély
Egerpusztán*

nyitrai káptalanok.” A község fejlődését előrejelzi, hogy 1871-ben egy téglagyár és négy malom működött itt. 1883-ban a tűzvész 23 hajlékot semmisített meg, 1887-ben 2 ház égett le, 1897-ben 15 ház és 5 gazdasági épület, s 1898-ban ismét tűzvész pusztított. 1888-ban Pográny a FEMKE szervezet tagja lett. 1894-ben megalakították a helyi hitelszövetkezetet. 1905 körül megalakult a fúvószenekar. 1906-ban ismét tűz ütött ki a községben. 1910 körül megalakították az önkéntes tűzoltótestületet. 1911-ben Pogrányban új malom épült fel. A község fejlődése az I. világháború éveitől (1914-1918) megtorpant. A háború harcterein 20 lakos esett el. Pográny történetében fontos fordulatot jelentettek az elkövetkező évek eseményei.

A község az újonnan keletkezett I. Csehszlovák Köztársaság része lett. A 20. század 20-as éveinek kezdetén a községben hastífusz tört ki. 1929-ben patak-szabályozási munkálatokat végeztek és autóbuszjáratot indítottak a Nyitra-Pográny-Család-Nyitrageszte útvonalon. Pográny 1931-től a Jézus Legszentebb Szíve vallásos tisztelet gyakorlásának központja lett. 1936. szeptember 4-én a községet meglátogatta a Csehszlovák Köztársaság elnöke, Eduard Beneš, akit a község polgármestere, Andocs István fogadott. A pogrányi fúvószenekar játszott az 1936. május 25-29-én Budapesten rendezett nemzetközi eucharisztikus kongresszuson (a zenekar kisebb szünetekkel jelenleg is szerepel). 1941-ben megalakították a helyi testnevelési egyletet, s ez alkalmából a helyi plébános, Nyíli felszentelte a futballpályát. Az 1936-1947 közötti években fokozatosan kiépítették a telefonhálózatot. 1948 februárja után, amikor a kommunista párt hatalomra került, a község újra fejlődésnek indult. 1952-ben megalapították a helyi ifsz-t, később hozzácsatolták az alsóbodoki, családi, nyit-rageszti, lapási ifsz-eket. 1959-1960-ban megszólalt a községi hangszóró. 1961-ben befejezték az óvoda építését, 1965-1966-ban a község egy részében lefektették a vízvezetékét, valamint felépítették a ravatalozót. 1968-ban új vendéglátó üzem épült fel, a 70-es években átadták rendeltetésének a népművelési központot. Az utcákra szilárd útburkolat került, járdákat építettek, javultak a lakossági szolgáltatások. Az egyéni lakásépítkezés keretében sok családi házat építettek fel, ill. építettek át, a község arculata megváltozott. 1972-ben női népi dal- és táncgyűttes alakult, amely kisebb szünetekkel azóta is képviseli a községet. A pogrányiak életére különösen súlyos teherként ne-

A községi hivatal épülete

hezedett az a körülmény, hogy ebben az időben semmilyen hitvallást nem volt ajánlatos gyakorolni. Ennek ellenére számos bértálat szerveztek itt, melyek szentségét nyitrai püspökök szolgáltatták ki (1956, 1963 Nécsey E., 1969, 1977, 1982, 1987 Pásztor J.). 1987-ben elkezdték a Jednota modern áruházának építését. Az 1987-1989-es években épült fel a sportpálya, modern öltözőkkel. 1990 után a községben több jelentős változás is történt. A helyi és a környező községek lakosait az egészségügyi központ magán-orvosai látják el. Az 1993-1995-ös években a helyi labdarúgócsapat a szakosztály elnökének, Csekei Lászlónak a vezetése alatt a 4. labdarúgó liga résztvevője volt. 1995-ben kibővítették a telefonhálózatot, 1997-ben pedig a községi vízvezeték-hálózatot s ugyanezen évben megtörtént a község komplex gázművesítése is. Pográny baráti kapcsolatot tart fenn a magyarországi Tápióság és Andocs községekkel és a szlovákiai Ekel községgel.

Érdekes a lakosság számának alakulása. 1869-ben a községnek 830 lakosa volt és a növekedés pozitív fejlődési irányzata érvényesült. 1900-ig a lakosság száma 916-ra, 1921-ig 1143-ra nőtt. Bár 1930-ban a létszám 1101-re csökkent, 1940-ben már 1279 lakost számoltak össze. 1948-ban ismét csökkent a lakosok száma – 1199-re, ugyanennyi volt 1960-ban is, majd 1970-ig 1218-ra növekedett, s ez a szám a mai napig állandósult.

Egerpusztát mint települést 1630-ban említik először Egeri vagy Nemes ülés néven, eredetileg a Pogrányi család birtoka volt. Aztán e település eléggé gyakran cserélt gazdát (Nyári, Jánoky, Jánoky-Madocsányi), de állandóan nemesi birtok volt. 1790-ben 26 személy lakott itt. Később a település elhagyottá vált, lakói elköltöztek. Ma a kastély maradványain kívül egy volt nagy szövetkezeti borospince és nagy kiterjedésű gyümölcsös kert található itt. 1958-ban Egerpuszta tanyát Kislapás községhez csatolták.

TERMÉSZETI VISZONYOK

A község határa a zsitvai lösz-dombvidék északnyugati részén terül el a

Kadany patak felső folyása mentén. E túlnyomórészt erdőtenített, dombos határt melegkedvelő tölgyerdő-maradványaival, akácfáival és erdei fenyőivel harmadkori üledékek alkotják. A környék növény- és állatvilága gazdag, sok védett faj is található benne. Értékes és védett az egerpusztai kastély melletti **park** maradványa, melyben nagyon ritka fák és cserjék vannak. Az eredeti parkot valószínűleg a 18. század első felének végén telepítették, majd a 19. század első felében bővítették és rendezték. A parkban egy kis tó is található. A nemesi udvarház mellett, Pográny központjában áll **Rákóczi hársfája**, a helyiek hagyománytisztelőnek a legendás II. Rákóczi Ferenchez fűződő emléke.

A pliocén-kori lerakódásokban barnakőszén vékony rétegei fedezhetők fel, mindez a béládi szénmedence részét képezi. 1890 körül nyitották meg Pogrányban a mészkőbányát (ma kőbánya van itt) és az oltott mészt készítésére szolgáló Braun-féle mészégetőt, amely 1938-ig üzemelt. A község központjában fakad az ásványokban gazdag **hőforrás**, mely itt kis hévízlatot alkot. Forrásai közül a Nagyharang és a Kisharang gyógyforrások, a Korpásharang pedig melegvízi forrás. 1923-ban a kis tavat rendezték. A községben több, különböző minőségű vizet adó kút volt. A legtöbbet használt kutak a Tízkei és a Poronai kút voltak. A község lakosai különféle célokra a Csütörtöki, Kákai, Bodoki és Völgyi kutak vizét is felhasználták. A községet a **szőlőtermesztése** tette híressé, amiről már 1075-ben említést tettek – ettől csak egy régebbi, a mai Szlovákia területére vonatkozó, szőlőtermesztésről szóló említéstétel létezik. Ezen a vidéken a Poronna és a Cserhát hegyek déli lejtőin természetesen mindig a szőlőt, mégpedig a hagyományos fajtákat, mint pl. a Kadarka, Ezerjó, Malinger, Fehér- és Fekete Otelló, Izabella, Kecsekecsőcsű, Mézesfehér, Oportó, ma ezeket a kor követelményeinek jobban megfelelő szőlőfajták váltották fel, pl. a Zöldvetelényi, Müller, Rizling, Szentörinci, Fehérburgundi és mások.

MŰEMLÉKEK

A község legrégebbi műemléke a **Mindenszentek tiszteletére emelt római katolikus templom**, mely valószínűleg a 12. században épült, ám egyes meghatározó jegyei szerint már a 11. században is épülhetett. E román stílusú templom a 14. században volt kibővítve és gótikus stílusban átépítve, 1400 körül pedig boltozatot kapott. A templomról e régi évszázadok idejéből keveset tudunk. Valószínűleg bencés kolostor kápolnája volt, melyet Szt. Mártonnak szenteltek. 1628-ban lehetett kibővítve toronnyal és hajóval és titulusa a Mindenszentek temploma lett. Az épület bizonyára megrongálódott a törökök általános támadásai következtében, valamint II. Rákóczi Ferenc Habsburg-ellenes szabadságharca eseményei alatt is. Ezért 1723-ban javításokat kellett rajta

végezni és ismét új hajóval bővítették. 1780-ban a fából készült hajót és tornyot lebontották és szilárd anyagból újakat építettek. 1795-ben a templomot ismét javították és újra Mindenszenteknek szentelték. 1804-ben, bizonyos javítások keretében, sekrestyét építettek hozzá és torony-átalakítást végeztek. 1825-ben restaurálták az épületet, 1898-ban pedig a szentélyt. A templom utolsó javítását 1990-ben végezték. A templom épülete egyhajós, hosszú gótikus szentéllyel, késő barokk hajóval, hozzáépített sekrestyével és az ormos homlokzat elé épített magas toronnyal. A szentély homlokzatát egy sor támpillér tagolja, s a templom oromzatain félkörívben végződő ablakok vannak. A hajót falsávkeretek tagolják, ugyanúgy a tornyot is, melynek emeleit jellegzetes osztopárkányok, világítónyílás és félkörívben végződő hangnyílások választják el egymástól. A torony sisakkal van befedve, alatta nyitott árkaos előcsarnok van. Az előcsarnokban mozaik látható, díszes kezdőbetűkkel és évszámokkal: +A+D+ 1074 1794 1950 O A M G D. A sokszögben záródó szentély késő gótikus hálóboltozattal van befedve, melynek bordái két mélyedéssel vannak ráhelyezve a félkör alakú gyámkövekre. A hajóban a poroszsüveg-boltozat ívközzéti sávjai rá vannak helyezve a párkányokba beékelődő pillérekre. A poroszsüveg-boltozat mennyezeti festményei 1957-ből származnak, s a templomfestő és restaurátor Pap Ferdinánd művei. A Szűz Mária Mennybevétele és a Jézus Legszentebb Szíve mennyezeti festmények Massányi Ödön nyitrai festőművész alkotásai 1951-ből. A rokokó főoltár a 18. század 2. feléből a pilléres építészet alkotása középen a Mindenszentek oltárképével. Előtte Jézus Legszentebb Szívének szobra, valamint Szt. József és Árpádházi Szt. Erzsébet szobrai vannak elhelyezve. Kétoldalt álló angyalok plastikái láthatók. A hajóban mellékoltárok vannak, rajtuk Szt. Imre herceg és Nepomuki Szt. János barokk képmásai. A szószelek késő barokk a 18. század végéről. A Lourdesi-barlang 1930 körül épült, benne a Lourdesi Szűz Mária szobra. A hajóban Szt. Teréziának, Szűz Mária Szeplőtelen Szívének és Szt. Antalnak a szobrai, a sekrestyében Jézus Legszentebb Szívének a szobra. A később odahelyezett keresztelőkúton Krisztus Urunk Megkeresztelkedésének szobra. A Keresztút állomásainak 14 képe a 19. századból származik. A sekrestyében fából készült körmeneti kereszt van

Szt. Vendel szobra

keresztre feszített színes (polikrómiás) Krisztus-testtel, ami kora barokk népművészeti munka a 17. század végéről. A barokk szenteltvíztartó a 18. század első feléből származik. A karzaton, amely három konvex-konkáv (domború-homorú megoldású) mellvédes árkádon nyugszik, 1837-ből származó orgona van elhelyezve; ezt a nyitrai káptalan költségén Klockner (Klokner) Károly pozsonyi mester készítette. Az orgona többszöri javítás után (legutóbb 1984-ben) ma is működik. Orgona már a 18. század 50-es éveiben is volt a templomban. A toronyban négy bronzharang van felfüggesztve. A nagyharang a Mindenszenteknek van szentelve, 1924-ben a nagyszombati Fischer testvéreknél öntötték, ugyanígy a kisharangot is, amelyet Szűz Máriának, az Egek Királynőjének szenteltek. A másik kisharangot is a Fischer testvéreknél öntötték 1896-ban, a Szentháromságnak szentelték, jól olvasható rajta a felirat: MILENIUMI EMLÉK.

A Szt. József lélekharang a negyedik, ugyanott öntötték. A templomi harangokról már a 18. században említés történik. 1916-ban két harangot katonai célokra koboztak el (ágyúöntésre), az egyik a Szt. Péter és Szt. Pál apostoloknak szentelt harang 1915-ből, a másik a Nepomuki Szt. Jánosnak és Szt. Imre hercegnek szentelt harang 1856-ból.

A templom mellett volt a Boldogságos Szűz Máriának szentelt **bencés kolostor**, melyet a 11. század végén vagy a 12. század első évtizedeiben építettek. Ennek keretébe tartozott a már említett Szt. Márton kápolna. Úgy tűnik, nem sorolható a nagy kolostorok közé, bár mint apátsággal számoltak vele, de végig a zabori apátság alá tartozott, mely a régi Magyarország egyik legrégebbi kolostora volt. Bizonyára minden megvolt benne, amit az ilyen építmény megkövetelt: kolostor udvar, cellák a szerzetesek számára, gazdasági épületek és kert. A kolostor valószínűleg a török háborúk idején nagyon megrongálódott és megszűnt működni, a bencések többé nem újítták fel. Utolsó maradványait 1825-ben távolították el a plébániakertből Dvorszky Ferenc plébános működése alatt.

A község közepén található a barokk-klasszicista **nemesi udvarház** (kúria), melyet a 18. század 2. felében építettek, régebbi alapokon, ezel valószínűleg még a 17. század 2. feléből maradtak meg. A községben lakott Barko (vagy Tarko) Imre „Juci néni”-nél (Barko Judit) és gyámjánál, Cilly Ambrusnál.

Barko Imre később kurucként harcolt II. Rákóczi Ferenc szabadságharcában. A 18. század végén a nemesi udvarház tulajdonosa Tarko Imre volt, nyilván az előbb említett leszármazottja. Halála után az épületet feleségének a húga, Gyulai Gál Klára örökölte. Később az épület a Majthényi család tulajdonába megy át, akik először M. János személyében 1769-ben jelennek meg a községben. Utánuk a Jánokyak, aztán a Luchkovicsok birtokolták az épületet, melynek utolsó tulajdonosa Czilling László helyi lakos volt. Ő 1930 előtt a kúriát a községnek adta el, s a község jegyzői hivatalt létesített benne. Ma az

épületben az Agrocentrum cég székel. Természetesen többször is új homlokzatot kapott a nemesi udvarház, amely földszintes, három traktusból álló téglalap alakú épület manzárdtetővel fedve; ennek homlokzatát téglalap alakú keretes ablakok tagolják. A főhomlokzat középső, lapos rizalitja háromszögletű timpanonban végződik. Az udvar felől üvegezett, árkádos a homlokzat. A helyiségekben poroszszüveg-boltozatokat és teknőboltozatokat láthatunk gipszvakolatból (stukkó) alkotott plasztikus geometrikus díszítő elemekkel. A malom mellett 1925 körül Aujeszky József, a nyitrai malom tulajdonosa építtetett neoklasszicista **kúriát**. Ez földszintes, téglalap alakú épület, héttengelyes főhomlokzattal, melynek középső kiemelkedő rizalitja falazott oromban végződik. Ablakai keretезettek, oldalaikon közös ablakpárkányokkal, a kiugró rizalit keretei félkörívben végződnek. 1945 után a kúriát a helyi efsz használta, ma az épület üres. Egerpuszta tanyán fennmaradtak annak a **kastélynak** egyes részei, melyet nyilván a 17. század kezdetén épített Pogrányi-kúria helyén építettek fel. A Pogrányi család volt a tanya eredeti tulajdonosa. A tanya későbbi tulajdonosa Nyáry Zsigmond lett. Ennek a családnak már 1696-ban volt Pogrányban szőlőföldje. 1724-től Egerpuszta tulajdonosa Jánoky György volt, aki ezt a birtokot az 1714-ben tanúsított hűségéért kapta. A Jánokyak a 19. század elején a régebbi épület felhasználásával klasszicista kastélyt építettek. A 19. század 2. felében a családba benősültek a Madocsányiak, így a Jánoky-Madocsányi kombinált családnevet kezdték használni. A kastélyt Jánoky-Madocsányi Gyula feleségétől, szül. Weisz Natáliától (+1961) kobozták el. Az épületbe 1948-ban Kislapás község alapiskoláját helyezték, de a kastély rossz állapota miatt 1953-ban ki is költöztették onnan. Az épületet a tulajdonos

Szt. Orbán szobra

A Lourdesi b

asszony visszakapta és 1955-ben nagyobb részét lebontatta. 1961 után az épületet a Tóth család örökölte. A kastély földszintes épület volt U alakú alaprajzzal, az udvar felőli homlokzatának két kiugró falszakaszát deszkaborítás díszítette. A főhomlokzat középső részén erkélyes oszlopos portikusz volt. A kastély homlokzatát falsávkeretek és téglalap alakú ablakok tagolták. A pincelejárát fölött a Madocsányi-címer domborműve látható. A kastély épületéből egy sarokrész és a középső épületszárnynak egy kis része maradt fenn. A kastély belsejében az eredeti berendezés részben megmaradt. Gyakori vendég volt itt Berecz Gyula, a kiváló komáromi szobrász.

A községben ma is sok kisebb szakrális műemlék található, s ezek jó állapotba az itteni lakosságnak a római katolikus egyház iránti őszinte odaadásáról tanúskodik. A Nyitragesztére vezető út mentén a szőlőföldek előtt látható **Szűz Mária kápolnája**, melyet 1891-ben épített Jancsovcics Flóris és Brath Verona. Téglalap alakú építmény, homlokzatait falsávkeretek tagolják. A bejárati homlokzat, melyen táblába írt felirat látható, háromszögletű oromzatban végződik, rajta öntöttvasból készült kereszt. A sarkakon és közepén az oromzat fölött kis tornyocskák vannak keresztekkel. 1990 után a kápolna berendezési tárgyai közül sokat elloptak, ezért 1999-ben a felújítás után új szobrokat helyeztek el az épületben, a Lourdesi Szűz Mária és Szt. Bernadett szobrát. A téren **Nepomuki Szt. János** polikrómozot **kőszobra** áll egy magas oszlopon, mely ion oszlopfőben végződik. A szobrot a 18. század végén Nagy Gergely állíttatta, később több ízben felújították. Négyzet alakú talapzatán nincs felirat. Az Alsóbodok és Nyitrageszte felé tartó út kereszteződésében áll a polikrómozott **Pieta szobor** a 19. századból, szintén magas oszlopon. Az 1798-as egyházi átogatási jegyzőkönyv szerint ezen a helyen egy rossz állapotban lévő oszlop állt, rajta

desi barlang

*A róm. kat. templom
melletti kereszt*

kép függött. Így a mai oszlop alapja eredeti lehet. A 110-es számú ház előtt áll **Szt. Vendel** polikrómozott **kőszobra**, melyet 1908-ban Andocs János állíttatott. A négyzet alakú pillérre helyezett szobor fölött félkör alakú pléhtető (baldachin) van. A cserhádi szőlőföldön **Szt. Orbánnak**, a szőlősgazdák pártfogójának polikrómozott **kőszobra** látható, 1841-ben állíttották. A szobor magas, négyzet alakú pillérre van helyezve. A 438-as számú ház közelében van a kőből készült **Lourdesi-barlang**, melyet 1995-ben a község lakosai állíttottak. Belsejében látható a Luordesi Szűz Mária és Szt. Bernadett szobra. A Nyitra felé vezető út mellett útmenti **kőkereszt** látható, melyet a 19. század közepén Andocs Adalbert állíttatott és 1870-ben Szombath Flóris és neje Andocs Veron újíttatott fel. Az öntöttvas korpusz alatt Szűz Mária domborműve van. A keresztet azon a helyen állíttották fel, ahol az 1798-as egyházi ellenőrző vizsgálat szerint téglából és kőből készült szobor állt, ráfüggesztett képpel – ezt Andocs Mihály ajándékaént építtették. A Csiffár felé vezető út mellett **kőkereszt** áll, rajta öntöttvas feszülettel, melyet Szombath József neje, szül. Süttő Etel állíttatott. A kereszt alatt Szűz Mária arcképének öntöttvas domborműve van. Az Égettmajor nevű dűlőben **fakereszt** áll öntöttvas feszülettel és félkör alakú, pléből készült baldachinal. A keresztet a 20. század 20-as éveiben szlovák kolonisták állíttatták, akik itt laktak a majorban, mely azonban később leégett, erről kapta a nevét. A keresztet több ízben felújíttatták. Egy kb. 200 éves körtefán a község határának Poronna szőlő nevű részén van felfüggesztve Szűz Mária názareti házának utánzata, az ún. **Mária-házikó**, a lakosok tanúságtétele szerint a 19. századból származik. 1939-ben Andocs János újíttatta fel, aki a Pieta faszbrocskáját is megjavíttatta. Ezt azonban ellopták, s ma a házikóban gipszből épült Pieta-szobor van elhelyezve. A templomkertben **neogótikus kőkereszt**

Út menti kereszt a 19. századból

áll, amelyet 1873-ban Sima Venczel és neje, Taby Ágnes állíttatott. A keresztet kerítés veszi körül, sarkaiban kőpillérekkel. A **temető központi kőkeresztjét** az 1798-as egyházi látogatás jegyzőkönyve szerint Szombath Ferenc állíttatta Gódor László plébános működése idején. A magas pilléren elhelyezett keresztet, melyen öntöttvas feszület van, több ízben felújították, s aránylag jó állapotban van ma is. A temetőben van elhelyezve **az I. világháború áldozatainak emlékműve**, ezt a községi tanács nevében Takács István készítette. A keresztben végződő kőlapon ki van vésvé az 1914-ben elesett 9 lakos

neve, 1915-ből 7 név, 1916-ból és 1917-ből egy név és 1918-ból 2 név. Érdekes építmény lehetett a **török torony**, amelyet a községtől délre a Poronna szőlőskertek közelében, a Dombi dűlőben építettek, bizonyára mint megfigyelőállást a közelgő török veszély előtt. A korabeli térképeken mint köralakú alaprajzú építmény szerepel, de ma már semmiféle nyoma nincs. A gyümölcsöskertben a fák között található a Jánoky család neoromán-gótikus stílusú **mauzóleuma**, melyet a 19. század elején építettek. Egy kisebb, téglalap alakú épület, melynek homlokzatait sávós rusztika és csúcsíves ablakok tagolják. A sarki falpillérek neogótikus fiatornyokban végződnek. A bejárat homlokzata háromszögű oromban végződik, melybe a Jánokyak címerének kőből készült domborműve van behelyezve, s félkörös frízzel szegélyezve. A Keresztrefeszített

Krisztus román stílusra utaló oltára a mauzóleum építésének idejéből származik. A mauzóleumban van Jánoky-Madocsányi Gyula (+1947) nyitrai ispán sírhelye. A kastély mellett áll a valószínűleg a 19. században fából készült **harangláb**, melyben egy kis, felirat nélküli harang van felfüggesztve. A harangláb eredetileg a kastélytól kb. 30 méternyire északra állt, s csak nemrég helyezték át mostani helyére. A tanya elhagyott temetőjében a **temető központi kőkeresztje** áll a feszülettel, melyet 1835-ben nyilván a Jánokyak állíttattak. Egerpusztán a Lapásgyarmatra (ma Golianovo) vezető út mellett áll a Jánokyak által emelt **Nepomuki Szt. János faszobra**, amely már az 1798-as egyházi látogatás idején rossz állapotban volt. A szobornak később ismeretlen körülmények között nyoma veszett.

A KÖZSÉG TOVÁBBI ÉPÍTMÉNYEI

Minden község fontos épülete az **iskola**, amely az egyszerű nép között a műveltséget terjeszti, s ezzel a kultúrát is. Nagy a valószínűsége, hogy a községben már a 15. században megkezdődött az oktatás, hiszen a bencések egyik fő feladata a műveltség és a népművelés terjesztése volt. Azonban a tanulás csak némelyek osztályrésze volt, nem volt általános jelenség. Az 1798-as kanonoki látogatásról szóló jelentésben az áll, hogy a községben iskola nincs, mivel a régi épület egyszerűen összeomlott. Eszerint Pogrányban az iskolai oktatás már a 18. században kezdődött (s szünetekkel folytatódott). Abban az időben Jermani Pál kántortanító működött a községben, aki egyúttal a községi jegyző feladatát is ellátta. 1816-ban az itteni igazgatótanító Dzurik János volt. Az 1817-es iskolai krónika szintén említést tesz a rozoga iskolaépületről. 1828-ban Pócsik Ferenc helyi születésű igazgatótanító működött itt, utána N. Czibulka Ferenc, majd Szteszkál N. 1858-ban a katonai raktárt alakították át iskolává, s ezzel az oktatásügy szomorú helyzetét a községben megoldották. 1868-ban vezették be Magyarországon a tankötelezettséget. Ezután Farkas Kálmán tanított itt, majd 1885-ig Benkovics Sándor, aki a helyi temetőben van eltemetve. A felső-nyitrai iskolai körzet jegyzőkönyvében említés történik a helyi iskoláról is, melynek épületét meg kellene javítani, de egyébként a helyzetet kielégítőnek tartották. A következő tanító Hanusz Antal lett – ő volt a legnépszerűbb pogrányi pedagógus, aki itt nagy és hasznos munkát végzett. Először az iskolák egyosztályosak voltak, később kétosztályosra bővítették őket; a pogrányi iskola 1900-ban már háromosztályos volt, akkor 124 tanuló látogatta. A máig fennmaradt egyszerű téglalap alakú épület a parasztházakra hasonlít, az udvar felé fordított keskeny ereszaljával. 1926-ban az elhunyt Hanusz Antal megüresedett helyét Harmat (Harmath) Jenő foglalta el. Mivelhogy Pogrányban a katolikus iskolai nevelésnek mindig nagy figyelmet szenteltek, a régi iskola már nem felelt meg a követelményeknek. Ezért az 1934-35-ös években új alapiskolát építettek, s épületét Jézus Legszentebb Szívének szentelték. Az új épületet Karol Kmetko nyitrai püspök szentelte fel. 1936-ban az iskola vendége volt Eduard Beneš, a Csehszlovák Köztársaság elnöke. Ebben a funkcionális épületben, melynek alaprajza L alakú, máig 1.-9. osztályokkal ren-

*Mészáros János síremléke, aki
1915. május 20-án esett el
Nagyszebenben, s ott is van
eltemetve*

*Az I. világháború áldozatainak
eemlékműve*

delkező magyar tanítási nyelvű alapiskola működik. 1920 után elkezdődött a tanítás a szlovák tannyelvű iskolában is, amelyet Czillingék házában helyeztek el. Földszintes ház, alaprajza L alakú. 1945 után a szlovák tanulókat a magyar tannyelvű iskola épületébe helyezték át. A községi hivatal mellett 1993-ban befejezték az óvoda építését, de bizonyos idő után az 1.-4. osztályos szlovák tan nyelvű alapiskolát költöztették be ebbe az épületbe.

Pográny jelentős épülete a **római katolikus plébánia**, amely először az itteni bencés kolostorban volt elhelyezve. Az első ismert pogrányi plébános Buljaky István volt, aki a 17. század 2. felében működött itt, őt Urbanovics István váltotta fel. 1689-ben Csongrády Ferenc működött Pogrányban, az 1691-1713 közötti években Nyitrai (Kontoss vagy Kontyos) János, majd Haczkó (Haczkó) György, Szabó István, Erdődy Ádám, Újlaky (Ujlaky) György, 1733-1738 között Pesti (Pesty) Imre, 1751-ig Császár András, 1759-ig Závody Sales Ferenc, 1778-ig Gódor (Godor) László, 1783-ig Hacskó (Hasko) István, őt Podhorszky Imre váltotta fel, 1790-ig Molnár Juniperus, 1829-ig Palkovics János. Az ő működése alatt az egyházi látogatás jegyzőkönyve említést tesz a helyi plébánia felépítéséről 1792-1793-ban – ez szilárd építőanyagból készült, három lakóhelyiség volt benne. Az eredeti régi plébánia helyén, melyet az építés előtt lebontottak, tejraktározásra szolgáló kamra állt. A plébániához tartozott egy kamra, két rozoga istálló, juhakol és kút. Az udvarban konyhakert volt. Az Isten ígését hirdető községbeli plébánosok a továbbiakban a következők voltak: 1829-1857 között Drnovszky

(Draskóczy) Ferenc, 1891-ig Spányik József, 1933-ig Karsay Imre, 1960-ig Nýbl László, 1990-ig Stručka Gyula, jelenleg Licskó Bálint. A többszöri felújítás és a javítások ellenére a plébánia épülete már nem felelt meg a követelményeknek, ezért új plébánia-épületet emeltek, melyet 1971-ben adtak át rendeltetésének. Ritkaságszámba menő olajfestményeket láthatunk a falakon, mint pl. Lotaringiai Ferenc császár, Mária Terézia és a Madonna acképeit – mindegyik barokk stílusú, a 18. század 2. feléből. A plébánián szép könyvtár és értékes levéltár is van.

1894-ben megalakították a községben a **hitelszövetkezetet** Karsay Imre plébános kezdeményezésére, aki e szervezet első elnöke lett; tevékenységéért 1915-ben az Országos Hitelszövetkezet Központjának oklevelével tüntették ki. A szervezet helyi székhelye a kis tó partján volt, ennek a helyén gőzmalmot építettek. 1934-ben a már átszervezett fogyasztási szövetkezet székhelyét egy újonnan felépített objektumba költöztették át – ez lett a község egyik legfontosabb épülete. Sokan kértek és kaptak itt segítséget, kulturális rendezvényeket szerveztek benne, stb. Földszintes épület, emeletes középső résszel, felső részében méhkas dombormű látható. Az épület ma is kereskedelmi célokat szolgál.

A 70-es évek elején a régi, kisebb épület helyén elkezdtek az új kultúrház építését, amit 1976-ban fejeztek be, majd az 1986-1989-es években korszerűsítették.

A téren átellenben áll a **községi hivatal** épülete; a 20. század elején épült, s a korszerűsítés céljából történt átalakítások után is eredeti feladatát látja el. Az öttengelyes főhomlokzatot téglalap alakú ablakok és falsávok tagolják. Érdekes épülete volt a községnek, a nyitrai megyei kórház nyilvános **kórház-részlege**, melyet 1907-ben Konrád Jenő, a lipótmezői elmeógyógyintézet igazgatója alapított. Az intézmény alapításának egyik kezdeményezője a helyi plébános, Karsay Imre volt. 1908-ban már 77 lelki beteg embert gyógyítottak itt, akiket rokonaik helyeztek el az intézetben, melyhez hasonló az akkori Magyarországon csak három további helyen volt. A kórház a kis tó közelében épült fel mint egyszerű, a parasztházakhoz hasonló földszintes épület. 1945 után mint kórház befejezte működését, az épületben körzeti egészségügyi központot rendeztek be, s más egészségügyi szolgáltatásokkal együtt ma is ezt a célt szolgálja. A **ravatalozó** téglalap alakú épülete ormos homlokzattal és fedett terrasszal 1985-ben a pogrányi HNB kezdeményezésére épült. Az épület ormának szoborfülkéjében Jézus Legszentebb Szívének szobra van elhelyezve.

A község valamikor molnárai munkája révén is ismert volt. Erről tanúskodik a valamikori **vízimalmok** száma. 1870-es feljegyzések négy malomról és egy téglagyárról beszélnek. Pográny alsó részén állt az ún. Kis malom, amely a nyitrai káptalan tulajdona volt. Ugyanezen a részen, a Beták-ház mellett egy további malom volt, amelyet a Kis vezetéknévű molnárcsalád működtetett, a helybeliek Vegyő malomnak hívták. Ezeket a deszkából készült, egykerék-meghajtású víz-

Népi építészet

imalmokat a Kadany patak vize hajtotta. 1920 után megszüntették működésüket. Hasonló malom állt ugyanezen patak mellett Határpusztá tanyán, a Jánoky, majd a Jánoky-Madocsányi család tulajdona volt. Ezt a malmot 1945 után zárták be. A molnárok tevékenységének irányítása 1920 körül Aujeszky János kezében volt, aki a község központjában, a kis ásványvízű tó partján növényi olaj készítésére szolgáló olajütőt építtet. Az olajütő gépi berendezését először víz hajtotta, azonban ez a munka így nem volt kifizetődő. Ezért Aujeszky kibővítette az épületet és **villanymeghajtású malomra** építtette át. A malomhoz akkumulátor-ház és dinamó tartozott. Innen bevezették a villanyt a község néhány épületébe is. A malmot 1964-ben zárták be, gépeit és berendezéseit elvitték, az épületben raktárt rendeztek be, ma pedig fémfeldolgozó műhely van benne. Háromszintes téglalap alakú gyárépületre hasonlító épület, több földszintes hozzáépítéssel. Homlokzatait falsávok és téglalap alakú ablakok tagolják. Az épület falait támpillérek támasztják alá.

A KÖZSÉG RÖVID NÉPRAJZA

Az út vonala mentén csoportosan épült **parasztházak** kéttengelyes homlokzatukkal az utcára néznek. A 19. században épültek a hámosztatú, döngölt agyagból és vályogból készült házak, a pitvarba való belépés gáddal van megoldva. A tetők eredetileg kontyolt szalmatetők voltak, ma szilárd borításúak. Gyakori a nyitott udvarok mélységben történő beépítése három- és két lakóhelyiségből álló házakkal, melyek mögött az udvar végében istállók és fészer következnek. Sok háznak saját kis utcája is van. A 20. század első

Az Aujeszkyek volt malma

felében lebonyolított beépítés a régi elrendezéshez kapcsolódik, csak bővíti azt. Néhány udvarban jellegzetes emeletes galambházak vannak. Erre a katolikus községre jellemző, hogy a házak homlokzati részén szoborfülkék vannak, ezekben vannak elhelyezve védőszentjeik szobrocskái (a 152-es házszám alatt Jézus Legszentebb Szíve újabb, eredetileg itt faszobor volt, a 94-es és 155-ös szám alatt Szeplőtelen Szűz Mária, a 96-os szám alatt Lourdesi Szűz Mária, a 101-es szám alatt Jézus Krisztus képe, a 395-ös szám alatt Jézus Legszentebb Szíve). Hasonló szoborfülke nagyon sok van a községben, sajnos több közülük üres (pl. a 402-es házban). 1945 után a négyzet alaprajzú házak a kertekben épülnek a község eredeti magván kívül. A szőlőskertekben megmaradt néhány régi **borospince** és bódé a jellegzetes halmazos beépítéses alakzatban. A pincejáratok több esetben itt is gádorral vannak kihangsúlyozva. A temetőben a 19. század második feléből fennmaradt néhány fából készült **sírkereszt**, a rájuk erősített kis pléhszívben az elhunyt nevének kezdőbetűivel. Fennmaradt néhány öntöttvas-sírkereszt is. A Csipkés és Káka nevű dűlőkben az elkülönített péróban lakó cigányok **vályogot vetettek**. Ez a tevékenység azonban az I. Csehszlovák Köztársaság évei során fokozatosan megszűnt.

A pogrányi **népviséletet** a zoboraljai népviseleti csoportba soroljuk, legjobban a nyitrai és az alsóbodoki népviselet hasonló hozzá. A nők haja egy hajfonatba (copfba) volt befonva. Jellegzetes volt a fejkötőjük, erre még kendőt kötöttek, nyakukba pedig gyöngysort akasztottak. Hétköznapiakon a nők kétfajta inget hordtak – hímzett hosszúujjút és hímzett szűk rövidujjút. Ünnepeken ráncolt inget hordtak. Az ingre bőrmellényt öltöttek, ezt később a

Gyermek-népviselet

is vettek. Többször csizmát viseltek, csak néha, főleg az aratáskor, könnyű nyári cipőt (pantokle). A menyasszony természetesen igyekezett a lehető legszebben felöltözni, ráncolt inget, könnyű női kabátot (kacabajka), szoknyát, csizmát vett fel, és az elengedhetetlen pártát. Felsőszoknyája alá három szoknyát húzott, a kihímzett színes kacabajka pedig rozmaringgal és szalagokkal volt díszítve, s színes kendő övezte a dereka körül; ezt később fehér kendő váltotta fel. A menyasszony öltözkészékének legszebb darabja a párta volt, melyet színes szalagokból, többféle díszből, rozmaring-ágacsokból alakítottak ki, a homlok-rész pedig gyöngyökkel volt szegélyezve. A vőlegény öltözkészéke lényegében ugyanolyan volt, mint a férfiaké általában, a fekete kalapot rozmaringgal és szalagokkal díszítették. A gyerekek öltözkészéke az iskolabajárásig egyforma volt, csak ezután kezdett különbözni egymástól.

A **népszokások** mindig ünnepnapokhoz vagy eseményekhez kötődtek és kizárólag a katolikus naptárhoz igazodtak. Sok ilyen szokás máig fennmaradt és a zoboraljai községek többségében egymáshoz hasonlóak. Vonatkozik ez pl.a rendkívül népszerű húsvéti korbácsolásra, karácsonyra, újévre, a negyven napos böjtre, pünkösdre, a Lucajárásra. Megünnepelték Szt. Orbán ünnepét, a Szt. János-ünnep előtti éjszakán, május 24-én a fiatalok a tábortúznél daloltak és átugrálták a tüzet. Virágvasárnap kitoloncolták a községből a „Téli” nevű szalmával kitömött babát és feldíszített fűzfavesszők formájában behozták a tavaszt. A **civil ünnepi eseményeknek** is megvolt a varázsa, pl. a gyermek születésének, megkeresztelésének, az első áldozásnak. Ezek az ünnepi események ma is legtöbbször a régi szokások szerint zajlanak. Ezek közé tartozik továbbá a fiúk felnőtté avatása is, de az egész falut megmozgató legnagyobb esemény mindig is az esküvő volt sajátos mondókáival, ünnepi ételleivel, s az egész Zoboralján egymáshoz hasonlatos további szokásokkal. Szomorú és jellegzetes volt a temetés, az elhunytól való búcsúzás szertartása. Gazdag az itteni **népdalok** tárháza

*E. Beneš elnök látogatása
(1936)*

és hagyománya,
feltárásukkal több is-
mert néprajzkutató és

népdalgyűjtő is foglalkozott.
A legismertebbek közülük a
két világhírű magyar
zeneszerző, népdalgyűjtő
és pedagógus, **Kodály
Zoltán** (1882-1967) és
Bartók Béla (1881-1945).

A KÖZSÉG NEVEZETES

SZEMÉLYISÉGEI

A Pogrányi nemzetség Pogrányból származik, innen származtatta le vezetéknévét. Első ismert tagja Pogrányi Anna bárónő, akit 1299-ben említenek. A nemzetség később három ágra vált szét. A Pogrányi nemesek (Nemes-Pogrányi) Egerpuszta tanyán éltek, amely a községhez tartozott. A további két ág a Meskürthi és a Derfeli ág volt. Pogrányi János a 16. század elején kanonok volt, P. Mihály pedig 1540-ben nyitrai alispán. P. Benedek a török elleni háborúk ismert hőse volt a 16. század utolsó negyedében, majd Korpona várának kapitánya. A Pogrányiak a 17. század folyamán elköltöztek Pogrányból és Egerpusztáról.

A Jánoky nemzetség (Jánoki és Nagy-Szuha) a Hont-Pázmányok nemzetségéből származik, amely a magyar történelemnek több nevezetes személyiséget adott (püspököt, prépostot, II. Rákóczi Ferenc szenátorát, alispánt). A nemzetség Egerpusztán György személyében jelenik meg 1724-ben, a pogrányi temetőben van eltemetve Jánoky Miklós (1789-1849) és Jánoky György (1795-1855). Később benősültek hozzájuk a Madocsányiak, akik a lipői Madocsány községből származnak, s ezért kezdték el használni a Jánoky-Madocsányi kombinált vezetéknévét. Jánoky-Madocsányi Gyula 1917-ben nyitrai ispán volt. A család 1961-ben kihalt.

A Tarko nemzetség a 17. század végén jelenik meg a községben, Barko vagy Tarko Imre a kuruc hadseregben harcolt. Az itteni temetőben van eltemetve Tarko Gyula özvegye, Gyulai Gál Orsolya (+1814). A nemzetség tagjai Magyarország más részeiben rangú egyházi vagy világi tisztviselők voltak.

Drnovszky Ferenc 1829-1857 között plébános volt Pogrányban, elsőként írt tanulmányt a Zoborjári „Pográny és vidéke Nyitra vármegyében” címmel, 1837-ben. A környék néprajzával foglalkozott.

Lubomír Smrčok (1919-1970) a falu szülötte volt, eredeti neve Mészáros László. Smrčok színész, rendező, drámaíró, író, szerkesztő és publicista volt. A Szlovák Nemzeti Színház tagja is volt, 17 regényt, 1 ismeretterjesztő művet írt, antológiát szerkesztett s megjelent két gyermekkönyv-fordítása is.

Hevessi Sarolta (?-1981) pedagógus, költő, aki csaknem egész életét Nyitrán élte le, de 1957-1959 között Pogrányban volt tanítónő.

Petrovay R. Sándor
Hajdú László
Fehér Sándor mérnök

Felhasznált irodalom:

- Blaskovics J.: Az újkori eklektika török adóösszeírásai, Pozsony 1993
Borovszky S.: Nyitra vármegye, Budapest 1898.
Fehér S.: Pográny-Pohranice (1075-1995), Pográny 1995.
Györffy Gy.: Az Árpád-kori Magyarország történeti földrajza IV., Budapest 1998.
Karsay I.: Nyíri L.: Historia Parochiae Pograneum ab anno 1930, kézirat az 1930-1947-es évekből
Obecné novinky Pohranice, Hlas ľudu 1998. aug. 28.
Sebők J.: Adalékok a Nyitragerencséri iskola történetéhez (1812-1920), kézirat 1994.
Súpis pamiatok na Slovensku II., Bratislava 1968.
Vlastivedný slovník obcí na Slovensku II., Bratislava 1977.
Vrabelová B.: Školstvo v období Rakúsko-Uhorskej monarchie (Školstvo v Hrnčiarovciach a Pohraniciach), kézirat 1996.
A pogrányi községi hivatal levéltárából.
A pogrányi róm. kat. plébánia levéltárából.
Tóth Gyula (Egerpuszta) családi levéltárából.

Honismereti Kiskönyvtár 146. szám

Kiadja a Komáromi (Komárno) KT Kiadó Kft., a pogrányi önkormányzat megbízásából 2000.
Felelős kiadó: Dr. Szénássy Árpád
Munkatárs: Licskó Bálint, Andócs János, Mészáros János, Pindes Boldizsár és Pindes László
Fényképek: Szénássy Árpád és a helyi levéltár
A szöveget gondozta: Barci László
Nyomdai előkészítés, nyomás: DOLIS Kft., Bratislava

Minden jog fenntartva!

Malá vlastivedná knižnica 146. číslo

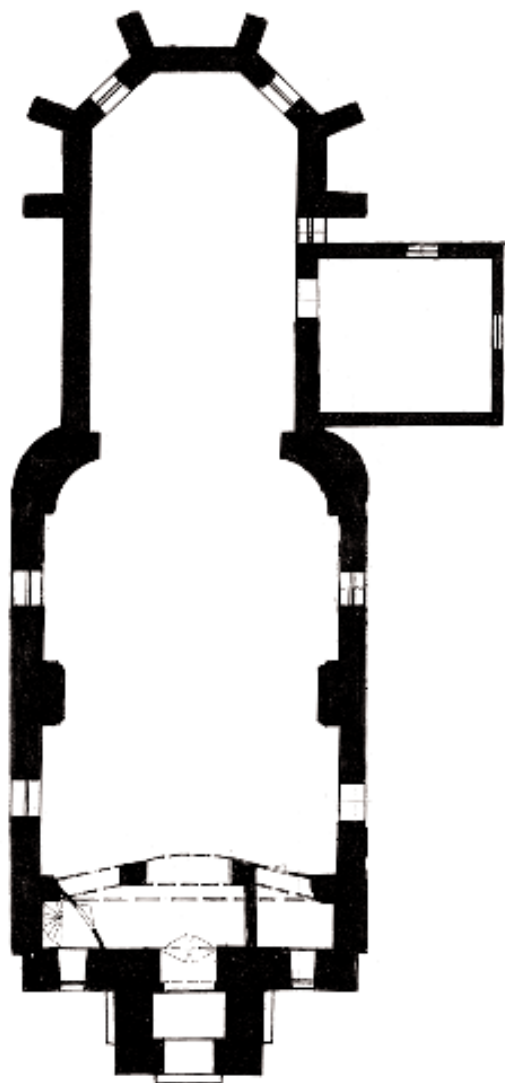
Vydáva Vydavateľstvo KT, s.r.o., Komárno, z poverenia samosprávy v Pohraniciach 2000.
Zodpovedný vydavateľ: Dr. Ing. Árpád Szénássy
Spolupráca: Ing. Alexander Reško
Foto: Á. Szénássy a archív OcÚ
Príprava a tlač: DOLIS, s.r.o., Bratislava

Všetky práva vyhradené!

A sorozat kiadványok, megrendelhetők, megvásárolhatók:

Komáromi (Komárno) KT Kiadó Kft., 945 01 Komárno
Mederčská č. 9, Tel.: 0819/7700-869

A r. k. templom alaprajza

